

**МИСТЕЦТВО «БЕЛЬКАНТО»:
ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ ВІД ВИТОКІВ
ДО СУЧАСНОГО ОПЕРНОГО ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА**

Білий В. І.

*лауреат міжнародних конкурсів,
старший викладач кафедри кіно та телебачення, факультет
мистецтва та дизайну міжнародного гуманітарного університету,
соліст
Одеський національний академічний театр опери та балету*

Архіпова Н. Є.

*старший викладач кафедри кіно та телебачення,
факультет мистецтва та дизайну
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасній музикознавчій і вокально-методичній літературі термін «бельканто» вживається в різних значеннях. Найчастіше можна зустріти його в значенні «The Italian vocal technique of the 18th century, with its emphasis on beauty of sound and brilliance of performance» (італійська техніка співу 18 століття з акцентом на красу звуку і віртуозність виконання) [1, Apel Dictionary of Music с. 88]. Також під терміном «бельканто» часто мається на увазі певний вокально-оперний стиль композиторської творчості (зокрема, присутній в операх італійських авторів XIX століття – Г. Доніцетті, В. Белліні, Дж. Россіні, рання творчість Дж. Верді). Сучасний вокаліст, педагог і автор Джон Поттер заявляє у своїй книзі «Tenor: History of a Voice», що «протягом більшої частини XVIII століття кастрати визначали мистецтво співу; саме втрата їх безповоротних навичок з часом породила міф про бельканто, способі співу і концептуалізації співу, який повністю відрізнявся від усього, що світ чув раніше або почує знову» [2, Potter Tenor: history of a voice с 21]. Переважно в італійській, а пізніше і в методичній вокальній літературі інших європейських країн відомі безліч посібників і підручників, що описують суть «бельканто» і дають комплекси вправ і вокалізів для досягнення вершин вокальної техніки. У їх числі: «Погляди древніх і сучасних співаків, або Роздуми про колоратурний спів» П. Този (1723), «Практичні думки і роздуми про віртуозний спів» Дж. Манчіні (1774). Важливий внесок у розвиток теорії і практичної майстерності оперних вокалістів внесли роботи Л. Лаблаша, Мануеля Гарсія, Ф. Ламперті, Б. Жерара і багатьох інших. Судячи з обсягу літератури, часу її появи і кількості майстрів бельканто

Італія, безсумнівно, тримає першість. Прослуховуючи записи видатних оперних співаків кінця XIX – початку XX століття -Фанні Торезелло, Ліни Кавальєрі, Беньяміно Джильо, Емми Кальве, Франческо Таманьо, Енріко Карузо, Соломії Крушельницької, Тіто Руффо, Елізи Бруно, Рози Понселе та інших – можна помітити, що вони співають голосами ясними, дзвінкими, з бездоганною інтонацією і музичною виразністю. Надані ними за допомогою співу почуття і емоції миттєво захоплюють слухача. Їх дикція не залишає сумнівів незалежно від динаміки виконання і вокальної теситури. Це співаки старої італійської школи – методу, який народився в Італії і який, пізніше, поширився в усьому світі. Його принципи універсальні, оскільки вони сформувалися на основі чистих голосних італійської мови, і ці принципи можуть бути застосовані до інших мов. Мистецтво бельканто – це спосіб виконати репертуар. Сер Генрі Вуд (диригент, співпрацював з Мануелем Гарсія) зазначив у своїй книзі «The Gentle Art of Singing» («Елегантне мистецтво співу») «Голос повинен володіти ясным, певним, багатим, фундаментальним якістю звуку, в якому переважає власна особистість співака» [3, Wood The Gentle Art of Singing с 8]. Чи не це головна і всеохоплююча характеристика голосу, як чудово налаштованого музичного інструменту? Загальновідомо, що в XX столітті оперні співаки стали використовувати більш форсовані вокальні прийоми для досягнення більшої виразності (часто екзальтації) і драматизму. Ці прийоми в деякій мірі властиві веристській і сучасній оперній музиці, проте в даний час мають тенденцію поширюватися і на більш ранні зразки оперної класики, де більш доречний стиль «бельканто» і «стара італійська школа». Регістрові злами, недоречна декламація, неточне виконання динамічних відтінків і артикуляційних штрихів, невідповідність оперних партій можливостям голосу – все це часто негативно позначається на виконавському рівні. Замість сприйняття образу в цілому увага мимоволі фокусується на технічних складностях, тессітурних проблемах, стилістичній невідповідності вокальної техніки до даного матеріалу. Безсумнівно, таке виконання часто продиктовано видовищними режисерськими знахідками і трактуваннями, які покликані привернути більшу кількість публіки в стіни театру. Увага глядача часто утримується зайво – емоційним змістом, що провокує вокалістів виходити за рамки «культури» звуку і згубно позначається на здоров'ї голосового апарату артиста. Питання інтеграції техніки «бельканто» в сучасне оперне мистецтво з притаманними йому гостро-драматичними тенденціями не втрачають своєї актуальності і ставлять перед співаками та викладачами академічного співу ряд нових технічних завдань.

Література:

1. Apel W. Dictionary of Music. New York: E.P. Dutton, 1974. 935 p
2. Potter J. Tenor: history of a voice. Yale University Press, 2009. 306 p.
3. Wood H. The Gentle Art of Singing. London, 1930. Т. 1. 158 p.

**МИСТЕЦТВО АКОМПАНеМЕНТУ: ПРИНЦИПИ ВИКОНАННЯ
АНСАМБЛЕВОЇ МУЗИКИ ДОБИ БАРОКО**